

Isu Perkosaan Wanita Dalam Akhbar Di Malaysia

Rahmah Hashim dan Lim Soon Fatt

Pengenalan

Hampir setiap hari pembaca akhbar di Malaysia didedahkan kepada berbagai penyakit masyarakat termasuk wabak AIDS, penyalahgunaan dadah, rasuah, pembunuhan bayi, penderaan kanak-kanak, dan perkosaan wanita. Gejala-gejala ini tidak hanya berlaku di pusat-pusat metropolis di negara-negara maju tetapi juga sudah menular ke bandaraya, pekan dan kampung di tanahair sendiri. Apakah ini petanda kemajuan dan kemewahan hidup, atau satu ujian menangani kemajuan ekonomi negara? Sekiranya proses industrialisasi negara mahu disama-erti dan dihubung-kaitkan dengan kejatuhan nilai dan moral masyarakat, maka sesuatu harus dilakukan segera bagi membendung unsur-unsur negatif dalam pembangunan ekonomi negara supaya pembangunan sosial berlaku seimbang dan selaras dengan matlamat wawasan 2020 yang telah acap kali disebut-sebut oleh para pemimpin besar dan kecil dalam masyarakat.

Artikel ini memberikan tumpuan khusus kepada isu rogol yang dilaporkan di dalam empat buah akhbar utama di Malaysia pada pertengahan 1992. Kajian ini bertujuan membandingkan kekerapan berita, sumber berita, kepentingan berita (berdasarkan halaman berita), dan isu yang diketengahkan.

Takrifan Istilah

Pada umumnya, rogol ditakrifkan sebagai hubungan seks yang dilakukan ke atas wanita secara paksa sehingga terdapat kesan-kesan luka, lebam atau calar pada tubuh wanita berkenaan. Mengikut Seksyen 375 Kanun Keseksaan (Penal Code, 1980, 121-122), rogol berlaku sekiranya seorang lelaki melakukan hubungan jenis dengan seorang perempuan dalam keadaan-keadaan berikut:

1. Bertentangan dengan kemahuan perempuan tersebut
2. Dengan tiada kerelaan perempuan berkenaan
3. Dengan kebenaran perempuan itu tetapi kebenaran itu diperoleh secara paksa melalui ancaman bunuh atau kecederaan
4. Dengan kerelaan perempuan berkenaan manakala lelaki tersebut mengetahui bahawa dia bukan suaminya, dan kerelaan itu diberi kerana perempuan berkenaan percaya lelaki itu merupakan seorang lelaki yang menjadi suaminya yang sah di sisi undang-undang; atau semasa

---

Dr Rahmah Hashim berkhidmat sebagai pensyarah dalam bidang penyiaran di Jabatan Komunikasi, Universiti Kebangsaan Malaysia. Lim Soon Fatt adalah seorang siswazah Jabatan Komunikasi, Universiti Kebangsaan Malaysia

kerelaan itu diberikan, dia tidak mampu memahami keadaan dan kesan akibat kerelaan itu.

5. Sama ada dengan kerelaan perempuan itu atau secara paksaan, jika perempuan itu berumur kurang daripada 14 tahun

Hubungan seks di antara seorang lelaki dengan wanita yang menjadi isterinya yang sah di bawah mana-mana undang-undang yang diakui sah, dan isteri berumur tidak kurang daripada 13 tahun, tidak dianggap sebagai rogol.

Selain daripada konsep yang difahami menurut pengertian undang-undang, perogol sering mempunyai imej stereotaip dalam masyarakat. Ada yang dipersepsikan sebagai seorang yang waras fikirannya, tetapi agresif dan berkecenderungan memuaskan tuntutan nafsunya yang kuat, terutama sekali apabila melihat perempuan cantik dan/atau yang memakai pakaian yang merangsang nafsu kejantanannya. Satu lagi imej stereotaip perogol ialah seorang lelaki yang berkelakuan ganjil, gila, melakukan kegiatan seks yang berlebihan, kejam, mempunyai nafsu seks yang tinggi dan ghairah mencari mangsanya menjelang bulan purnama (Burgess & Holmstrom, 1979, 22). Imej kedua ini ada kesamaannya dengan jenis manusia perogol yang digambarkan oleh Sigmund Freud.

Menurut teori psikoanalitik Freud, sebilangan kecil perogol ialah orang yang kurang siaman, dan jenayah yang dilakukannya itu amat merbahaya dan menakutkan. Mengikut teori tersebut, kemarahan dan kekecewaan yang dialami seseorang individual akan menyebabkan mereka menjadi ganas. Freud berpendapat bahawa di dalam diri manusia ada satu naluri yang mendesak supaya mendapatkan kepuasan. Di samping itu terdapat juga tiga unsur yang menjadi penghalang terhadap keinginan mendapatkan kepuasan tersebut, iaitu *Id*, *ego*, dan *superego*. Secara mudahnya dijelaskan bahawa *Id* merupakan dorongan dan naluri manusia untuk mencari kepuasan segera. *Ego* ialah akal dan pendirian seseorang yang cuba mengawal tahap keseimbangan *Id* dan *Superego*. *Superego* menjadi jaringan dan pendinding segala situasi yang cuba meruntuhkan prinsip-prinsip kemanusiaan, sosial, adat, atau perundangan. Jika *Id* menang dan *ego* gagal mengawalnya, maka terjadilah keganasan termasuk jenayah rogol. Jika *superego* menang, manusia itu menjadi seorang yang mematuhi norma-norma hidup dan menjadi *conformist* (Mohd. Reduan, 1989, 18-19).

Berdasarkan teori interaksi simbolik pula, rogol boleh berpunca daripada cara wanita berinteraksi dengan lelaki. Menurut Menachim Amir (dipetik dalam Julia & Schwendinger, 1983, 65), rogol terjadi apabila wanita yang menjadi pasangan perogol menggunakan kata-kata yang dianggap sumbang atau boleh ditakrifkan sebagai jempitan untuk mengadakan hubungan seks.

Di dalam keadaan biasa, wanita yang menjadi mangsa rogol dilihat sebagai berani menjalinkan persahabatan dengan orang yang tidak dikenali. Wanita-wanita tersebut bersetuju untuk menumpang kenderaan orang yang

tidak dikenali, menerima jemputan untuk makan dan minum bersama, atau **memasuki** rumah orang yang tidak dikenali tanpa ditemani orang ketiga. **Keadaan** tersebut boleh menimbulkan salah tafsir dan salah faham.

Undang-Undang Rogol di Malaysia

Di bawah Seksyen 376, Kanun Keseksaan, seseorang penjenayah rogol boleh **dijatuhkan** hukuman penjara (minimum 5 tahun dan tidak lebih 20 tahun) **dan** disebat, jika sabit kesalahannya. Di bawah Seksyen 354, Kanun Keseksaan (Penal Code, 1980, 117), seseorang yang didapati menyerang atau **menggunakan** kekerasan dengan niat hendak mencabul kehormatan seorang **perempuan** boleh dihukum penjara sehingga dua tahun atau didenda atau **disebat**, atau mana-mana dua hukuman di atas.

Di negara-negara seperti Arab Saudi, China, dan Filipina, perogol boleh **dikenakan** hukuman mati. Bagaimanapun, jenayah rogol dianggap paling **sukar** dibuktikan, dan prosedur pembentangan bukti di mahkamah lebih kerap **memungkinkan** perogol dibebaskan.

Kajian Masa Lalu

Kajian menunjukkan bahawa ada kejadian rogol yang berlaku secara spontan. Di samping itu, ada juga yang mendapati bahawa perogol merupakan orang **yang** waras fikirannya, dan bukan *psychosomatic* seperti yang diandaikan. Menachim Amir (Dipetik dalam Julia & Schewendinger, 1983, 46), yang **mengkaji** 646 kes rogol yang dilaporkan kepada polis di Philadelphia, Amerika Syarikat, menganggarkan 71 peratus jenayah rogol adalah dirancang.

Kajian yang dibiayai oleh Institut Pemulihan Penagih Dadah Kebangsaan (NIDA), Amerika Syarikat, mendapati seramai 683,000 wanita Amerika **dirogol** pada 1990 iaitu lebih lima kali ganda angka yang dilaporkan oleh **Kajian** Jenayah Kebangsaan yang telah sekian lama dianggap sebagai rujukan **utama** mengenai rogol (Utusan Malaysia, 25 April 1992, 7). Perangkaan **tersebut** diperolehi daripada data Biro Siasatan Persekutuan (Federal Bureau of Investigation—FBI) berdasarkan laporan 16 peratus mangsa rogol. Kajian **tersebut** mendapati 62 peratus mangsa rogol adalah di bawah umur, dan 78 peratus perogol mengenali mangsa mereka.

Jenayah Rogol di Malaysia

Perangkaan yang dikeluarkan oleh Polis Diraja Malaysia (PDRM) menunjukkan bahawa dalam masa 10 tahun yang lalu, jenayah rogol telah meningkat daripada 368 kes pada 1980 kepada 618 kes pada 1990, membabitkan sebanyak 2,841 kes yang berlapor (Lihat Jadual 1).

Jadual 1: Perangkaan Kes Rogol Yang Dilaporkan Kepada Polis tahun 1980-1990

Tahun Negeri	1980	1987	1988	1989	1990
Malaysia Barat	311	541	513	494	522
Sabah	30	95	74	69	64
Sarawak	27	32	24	13	32
Jumlah	368	668	611	576	618

Sumber: Buku Tahunan Perangkaan Malaysia, 1991, 307.

Menurut Pengarah Jabatan Siasatan Jenayah, PDRM, Datuk Zaman Khan, sebanyak 682 kes rogol telah dilaporkan pada tahun 1991 (Berita Harian, 19 Ogos 1992, 16).

Kaedah Kajian

Kajian ini menganalisis kandungan empat buah akhbar utama iaitu *New Straits Times*, *Berita Harian*, *Utusan Malaysia*, dan *The Malay Mail*— antara Julai hingga September, 1992. Sebanyak 368 naskah akhbar telah dikaji iaitu sebanyak 92 naskah bagi setiap sampel akhbar. Sampel kajian termasuk edisi akhbar hari Ahad.

Hasil Kajian

1. Kekerapan berita

Dari bulan Julai hingga September 1992, terdapat sebanyak 109 berita kes rogol yang dilaporkan oleh keempat-empat akhbar yang dikaji. Isu rogol yang disiarkan itu meliputi kes-kes yang berlaku di dalam negara dan yang dilaporkan oleh agensi berita dari luar negara.

Dari empat buah akhbar yang dijadikan sampel kajian, didapati bahawa pada umumnya *Utusan Malaysia* paling kerap menyiarkan berita rogol iaitu sebanyak 39 berita (Lihat Jadual 2). Ini diikuti oleh *The Malay Mail* sebanyak 24 berita, dan *Berita Harian* serta *New Straits Times*, masing-masing menyiarkan 23 berita. Untuk berita rogol dalam negeri, *Utusan Malaysia* masih mendahului akhbar-akhbar lain dari segi jumlah berita yang disiarkan (27 berita), berbanding dengan *Berita Harian* (20 berita), *New Straits Times* (15 berita) dan *The Malay Mail* (11 berita).

Berhubung dengan berita rogol luar negeri, *Utusan Malaysia* tetap mendominasi liputan berita rogol dengan 12 berita, diikuti dengan *The Malay Mail* (11 berita), *New Straits Times* (8 berita), dan *Berita Harian* (3 berita).

Jadual 2: Kekerapan Berita Rogol (Dalam Negeri dan Luar Negara) Yang Dilaporkan oleh Empat Akhbar Tempatan Julai-September 1992

Bulan	Akhbar							
	UM'sia		B.H.		NST		MM	
	Dalam	Luar	Dalam	Luar	Dalam	Luar	Dalam	Luar
Julai	5	2	4	-	3	6	2	4
Ogos	13	8	8	2	5	2	7	4
September	9	2	8	1	7	-	4	3
JUMLAH:	27	12	20	3	15	8	13	11

Daripada Jadual 2, dapat dirumuskan bahawa akhbar *Utusan Malaysia* merupakan akhbar yang paling prihatin dalam mengetengahkan berita rogol dan paling kerap membuat liputan berita tentang isu rogol. Jumlah keseluruhan berita rogol yang disiarkan oleh akhbar berkenaan sepanjang tiga bulan pertengahan 1992 berjumlah 39 berita. Daripada jumlah tersebut, sebanyak 27 berita (69 peratus) dilaporkan berlaku dalam negeri dan bakinya sebanyak 13 berita ialah laporan berita dari luar negara

2. Sumber berita rogol luar negara

Daripada hasil kajian didapati bahawa kebanyakan berita luar negara tentang jenayah rogol dipetik daripada tiga sumber utama, yakni *Associated Press (AP)*, *Agence France Presse (AFP)*, dan *Reuters* (Lihat Jadual 3).

Jadual 3: Sumber Berita Luar Negara (Julai-September 1992)

Akhbar/Agensi	AP	AFP	Reuter
Utusan Malaysia	7	2	3
Berita Harian	-	2	1
New Straits Times	3	1	4
The Malay Mail	5	2	4
JUMLAH:	15	7	12

Berdasarkan Jadual 3, agensi berita luar negara yang kerap dirujuk ialah *AP*, diikuti dengan *Reuters* dan *AFP*.

3. Sikap Akhbar Terhadap Mangsa Rogol

Dalam liputan-liputan berita rogol yang terdapat di dalam keempat-empat akhbar yang dikaji, didapati bahawa pada umumnya, berita-berita tersebut bersifat berkecuali. Ada juga yang bersimpati terhadap mangsa rogol, seperti berita tentang mangsa kerakusan tentera Serb terhadap wanita-wanita Bosnia-Herzegovina yang tersiar di akhbar *Mingguan Malaysia* (16 Ogos, 1992, 7), dan ditulis oleh wakil *Utusan Malaysia* di London. Perasaan simpati terhadap mangsa rogol juga dapat dirasakan daripada sebuah rencana berjudul "Derita gadis mangsa perkosa" dalam akhbar *Berita Harian* (21 Ogos, 1992, 15).

4. Halaman berita

Keperihatinan akhbar juga dapat ditinjau menerusi halaman berita yang diperuntukkan kepada berita rogol. Sekiranya berita itu disiarkan dalam halaman pertama, jelaslah bahawa berita tersebut dianggap amat signifikan. Jadual 4 menunjukkan pilihan halaman untuk berita-berita rogol di keempat-empat akhbar pilihan.

Jadual 4: Halaman Untuk Berita Rogol di Akhbar (Julai-September 1992)

Halaman/Akhbar	UM	BH	NST	MM
1	5	2	-	3
2-3	8	1	2	8
3-10	19	13	12	10
11-20	4	5	5	1
21-30	3	-	3	1

Hasil kajian menunjukkan bahawa pada bulan September 1992, tiga daripada empat akhbar yang dikaji ini telah menyiarkan berita rogol di halaman pertama, iaitu *Utusan Malaysia* (5 berita), *Malay Mail* (3 berita) dan *Berita Harian* (2 berita). Hanya *New Straits Times* sahaja yang tidak pernah menyiarkan berita seperti itu di halaman pertama. Yang mendapat perhatian ketiga-tiga akhbar tersebut ialah berita mengenai seorang pegawai polis trafik yang didakwa merogol seorang pelajar perempuan berusia 17 tahun. Kebanyakan berita tentang jenayah rogol disiarkan pada halaman dalam, terutama sekali antara halaman 2 hingga 10.

5. Mangsa Rogol

Dalam kajian ini, hampir 90 peratus mangsa rogol ialah gadis remaja yang juga golongan pelajar. Ada juga kanak-kanak, dan surirumah termasuk wanita tua, yang turut diperkosa. Perogol pula bukan hanya terdiri daripada orang yang tidak dikenali tetapi juga anggota keluarga sendiri, jiran tetangga,

atau rakan, atau majikan di tempat kerja, dan juga pihak berkuasa yang sepatutnya disegani.

Perbuatan merogol adalah zalim dan menghina perempuan tetapi yang lebih zalim ialah yang melibatkan lebih daripada seorang perogol, seperti berita dalam akhbar *The Malay Mail*, (1 Julai, 1992, 2) dan *Berita Harian* (1 Julai, 1992, 4), yang telah menyiarkan berita tentang kematian seorang jurang pub, yang dipercayai telah dirogol secara bergilir-gilir oleh beberapa orang lelaki sebelum mangsa tersebut dibunuh dengan kejamnya.

Ada juga liputan berita tentang bapa kandung dan abang sendiri yang berlaku sumbang menceroboh kesucian ahli keluarga sendiri, laksana haruan memakan anak. Malang kepada anggota masyarakat bila peristiwa seperti ini juga dilaporkan berlaku di kalangan masyarakat negara kita. Contohnya, berita seorang abang kandung yang mencabul kehormatan adiknya yang berusia 19 tahun (*Utusan Malaysia*, 10 Julai 1992, 10), seorang bapa berpenyakit AIDS yang merogol anak kandungnya berumur 14 tahun (*Utusan Malaysia*, 24 Julai, 1992, 2).

Kesimpulan

Berita tentang jenayah akhlak seperti rogol boleh menimbulkan implikasi yang negatif dan/atau positif kepada masyarakat. Ia menjadi negatif sekiranya berita-berita akhbar yang tersibar luas itu boleh mengaibkan mangsa dan anggota keluarganya, dan menggalakkan pula penjenayah dan manusia lain yang berkecenderungan buruk untuk menjerumuskan diri di dalam jenayah ganas yang terkutuk ini. Sebaliknya, pendedahan jenayah rogol boleh memberikan kesan positif sekiranya penjenayah berjaya dikesan dan dibawa ke muka pengadilan serta dikenakan hukuman yang amat setimpal. Satu lagi kesan positif ialah sekiranya peristiwa seperti itu boleh memberikan iktibar kepada anggota masyarakat, dan mengejutkan pihak-pihak berkuasa, serta para pemimpin masyarakat daripada kelalaian dan ketidak-waspadaan. Keseluruhannya, jenayah rogol kurang mendapat perhatian berat berbanding dengan jenayah-jenayah lain seperti pengedaran dadah, rompakan bank, dan pembunuhan. Jumlah berita tentang jenayah rogol masih rendah berbanding kejadian sebenar.

Cara wartawan atau pemberita menulis berita rogol juga boleh meninggalkan kesan baik-buruk kepada pembaca. Ada pemberita yang cenderung menulis secara begitu terperinci hingga boleh dianggap bahan pornografik. Ada yang secara nyata menyalahkan wanita dan mengandaikan wanita sebagai punca jenayah rogol berlaku.

Pada umumnya, mangsa rogol jarang mendapat simpati daripada masyarakat. Sebaliknya mereka dicerca dan diibaratkan sebagai buah yang telah ditepuk tupai, ataupun pinggan bekas makan orang, dan berbagai panggilan lain. Walaupun mereka diperkosa tanpa rasa kemanusiaan, masyarakat berkecenderungan menyalahkan mangsa rogol dan menganggap

mereka pula yang bersalah, sedangkan perogol yang sewajarnya menerima hukuman itu terlepas daripada menerima hukuman di dunia dan mungkin hidup lebih bebas. Keadaan ini akan terus menghantui mangsa dan meninggalkan berbagai kesan psikologi yang boleh memudaratkan kesihatan minda dan kesejahteraan dirinya.

Oleh yang demikian tidak hairanlah sekiranya kebanyakan mangsa rogol lebih cenderung memilih untuk menderita bersendirian daripada melaporkan peristiwa tersebut kepada pihak-pihak yang berkuasa. Apatah lagi jika imej keluarga akan terjejas. Sekiranya kes rogol dilakukan oleh anggota keluarga sendiri, maka kes sedemikian lebih kerap dirahsiakan supaya tidak mendedahkan keaiban keluarga.

Nasib mangsa rogol akan lebih malang lagi sekiranya peristiwa tersebut mengakibatkan kehamilan seperti yang kerap diberitakan berlaku di Bosnia-Herzegovina dan beberapa negara lain yang terjerat dalam kancuh peperangan. Justeru itu "hukuman" yang dikenakan kepada mangsa rogol berkali ganda lebih berat daripada hukuman yang sepatutnya dikenakan kepada penjenayah rogol.

Jenayah rogol tidak boleh terus berlaku dalam masyarakat, dan kerana itu perogol sewajarnya dihukum dengan setimpalnya berdasarkan hukum Allah. Walau bagaimanapun, bukan penjenayah sahaja yang harus dipersalahkan sekiranya masyarakat sendiri membenarkan pelbagai rangsangan seks memenuhi ruangan media (baik cetak atau elektronik) untuk mencemari minda masyarakat, atas alasan memenuhi kehendak dan permintaan khalayak sasaran.

Rujukan

- Ahmad Sebi. 1991. *Media, tinta dan kuasa*. Kuala Lumpur: Media Indah Sdn.Bhd.
- Bloch, H.A. & Geis, G. 1970. *Man, crime and society*. New York: Random House.
- Buku Tahunan Perangkaan Malaysia 1990*. 1991. Kuala Lumpur: Jabatan Perangkaan Malaysia, 307.
- Burgess, A.W. & Homstrom, L.L. 1979. *Rape: crisis and recovery*. USA: Prentice-Hall Company.
- Hamid Arshat. 1979. Rogol: Lambaran hitam dalam sejarah hidup. *Dewan Masyarakat*. Disember. 10-12.
- Julia, R. & Schwendinger, H. 1983. *Rape and inequality*. London: Sage Publications.
- Mohd. Reduan Aslie. 1989. Jenayah dilakukan oleh mereka yang lemah mental? *Mastika*. November. 18-19.
- Mohd. Reduan Aslie. 1990. Jenayah rogol kian serius? *Mastika*. Februari. 48-49.
- Mohd. Reduan Aslie. 1990. Mangsa rogol kebanyakannya gadis remaja. *Mastika*. Mac. 20-21.
- Mohd. Reduan Aslie. 1990. Bagaimana elak diri dari perogol. *Mastika*. April. 21-22.
- Penal Code (F.M.S.Cap.45). 1980. Kuala Lumpur: The Law Publishers (M) Sdn.Bhd.
- Rusell, D.E.H. 1984. *Sexual exploitation: Rape, child sexual abuse and workplace harassment*. London: Sage Publications.
- Zainuddin Maidin. 1989. *Di sebalik jendela Utusan: suara keramat*. Kuala Lumpur: Utusan Melayu (Malaysia) Sdn.Bhd.